

משולחן המנכ"ל

בני המשפחות השכולות וחברי המל"מ היקרים,

כמעט שנתיים עברו מאז החלה מלחמת "חרבות ברזל". המלחמה הארוכה בתולדות מדינת ישראל החלה במתקפת החמאס האכזרית על יישובי הנגב המערבי והתרחבה לגזרות נוספות. מלחמה בה שילמנו אבדות רבות ועדיין 48 חטופים וחטופה נמצאים במנהרות החמאס. ליבי עם המשפחות וכולי תקווה שיוחזרו במהרה. חברינו בקהילת המודיעין ממשיכים בליווי הלחימה בכל הגזרות, במתן מודיעין איכותי ומדויק לכוחות הלוחמים, וכן במתן מודיעין איכותי בעומק מול איראן והחות'ים בתימן.

הפעילות במל"מ נמשכה בהתאם לתוכנית העבודה, ובתקופה האחרונה החלו גם הביקורים במרכז המבקרים החדש ובתצוגת "השבעה באוקטובר". ככוונתנו לפתוח במהלך חודש אוקטובר ולאחר החגים את התצוגה לביקורים גם לציבור. שידורי זומל"מ יצאו לפגרה במהלך חודש אוגוסט, ובימים אלה חזרנו לפעילות בהובלתה המסורה של **יוכי ארליך**. גיליון מבט מל"מ 101 הופץ לאחרונה ועוסק בעיקר בסוגיה האיראנית. פעילות המרכז למודיעין ולטרור והמכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין נמשכה כסדרה. צוות המדריכים המתנדבים יצא לפגרה במהלך חודש אוגוסט וחזרו לפעילות בתחילת ספטמבר. אני מאחל להם בהצלחה בהמשך פעילות ההתנדבות המסורה.

בתחילת חודש ספטמבר סיימה את עבודתה במל"מ **רחלי מלכה**, מזכירת הסמנכ"ל, ואיחלנו לה הצלחה בדרכה החדשה. מחליפתה בתפקיד היא רוני מילוא ונאחל לה בשם כולנו הצלחה רבה.

נמשיך לעסוק בתחזוקת האתר ובכוונתנו לקדם את עבודות שיפוץ מבון ההנצחה מייד לאחר החגים.

ברצוני לאחל לבני המשפחות השכולות, לחברי המל"מ ולעמותות קהילת המודיעין, לצוות המתנדבים הנפלא ולכל צוות המל"מ שנה טובה ומבורכת ובתקווה לחזרה מהירה של כל החטופים והחטופה הביתה.

בברכה,

תא"ל (מיל) יובל חלמיש, מנכ"ל המל"מ

זומל"מ

המל"מ ממשיך לקיים שידורים מקוונים בזום בסוגיות הקשורות בסדר היום. המגזין מתקיים בשיתוף מ.ת.ג. בהובלת **אהוד שפירא ואריק אופיר** בכל יום ראשון ומשתתפים בו אלפי חברים. מרכזת ומנחה: **יוכי ארליך**. ניתן לצפות בהקלטות באתר מ.ת.ג. www.meteg.co.il

להלן פירוט ההרצאות שהתקיימו בתקופה האחרונה:

■ **עידן טראמפ בארה"ב ומעבר לו**. הרצה: פרופ' **אודי זומר**. זומר הוא ראש מרכז ברק למנהיגות באוניברסיטת תל אביב וכן פרופסור בבית הספר למדע המדינה, ממשל, ויחב"ל וחבר בוועדה המדעית של מרכז הסייבר באוניברסיטה. (29.6.2025)

■ **חזון "טבעת האש" של איראן - החלום ושברו**. הרצה: תא"ל (מיל) ד"ר **אמנון סופרין**. לשעבר ראש אגף המודיעין במוסד. (6.7.2025)

■ **תוכנית הגרעין של איראן אתמול היום ומחר**. הרצה: ד"ר **אלי לויטה**. לשעבר המשנה למנכ"ל הוועדה לאנרגיה אטומית (מדיניות). (13.7.2025)

■ **הדברים החשובים באמת - דברים על מבצע "כדור הרעם" (4.7.76)**. הרצה: אלוף (מיל) **עמירם לוין**. ההרצאה הייתה במסגרת ערב מורשת במלאות 49 שנים למבצע חילוץ החטופים מאנטבה. לוין היה רע"ן מ"מ במחלקת איסוף ויצא לתחקר את החטופים הצרפתים ששוחררו במטרה להשיג מודיעין עדכני לקראת המבצע. (20.7.2025)

■ **תמורה אסטרטגית עמוקה במעמדה של ישראל באזור ובזירה העולמית**. הרצה: ד"ר **דן שיפטן**, ראש התוכנית הבינלאומית לביטחון לאומי, אוניברסיטת חיפה. (27.7.2025)

המשך בעמוד 2

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)
אתר ההנצחה ממלכתי לחללי הקהילה

שנה טובה

שנה של שקט ושלווה

שנה של בשורות טובות

שכל החטופים יחזרו הביתה

במהרה ובשלום

חברי ההנהלה וצוות המרכז למורשת המודיעין

אלוף (מ) אהוד זאבי פרקש
תא"ל (מ) יובל חלמיש
י"ד המל"מ
מנכ"ל המל"מ

קוראים יקרים,

אנחנו חיים בקצב של מחוג השניות בשעון הביטחוני-קיומי שלנו. קצב האירועים מסחרר ואנחנו מתקשים לעקוב, לא כל שכן לנתח את משמעויותיהם בטווח הקצר. לצד זאת חשוב לזכור שממד הזמן האוניברסאלי הכללי, זה של העם היהודי, של העולם סביבנו ומעבר להם, פועל גם בקצב שונה, בטווח הזמן הארוך.

בגיליון זה איראן היא על ראש שמחתנו. בזמן שאנו עוקבים בדריכות אחר ההתפתחויות באיראן ובעיקר בתוכנית הגרעין, אל לנו לשכוח את זהותה הפוליטית, החברתית והתרבותית כפי שהתפתחה משחר ההיסטוריה. לאיראן יש תפישה עצמית של אימפריה חזקה ומפוארת, הגמונית במרחב. במקביל, גם במשולב, היא רואה את עצמה מנהיגה בעולם המוסלמי.

בליבה של השיעה פועם זיכרון צורב של תבוסה וקורבנות. תחושה זו המעצבת את זהותה היא מורשת תבוסת השיעים בפני הסונים בשלהי המאה השביעית (קרב כרבלא, 680 לספירה). אנו מצויים עתה בפרק היסטורי דרמטי אולי לא פחות - תבוסה של איראן, האימפריה ושל איראן מנהיגת הציר השיעי. השיעים יודעים ומכירים את טעם התבוסה, היא בלב האתוס שלהם. איך הם מעבדים עתה את המכה הגדולה והמשפילה שספגו במהלך מבצע "עם כלביא"? ידה הארוכה של ישראל הכתה באין מפריע ובאופן מוחשי וגלוי לעין ברחבי איראן. שוב הודגמה העליונות הטכנולוגית של המערב מול רפיסות איראנית חסרת אונים. יש לשאול עתה - מה תעשה התבוסה למסר הנקמה, השנאה, הזעם, המרטיריות שביסוד מורשתם של האיראנים? אנו רואים את הכול בקצב מסחרר, ונכון לחשב כך את מהלכינו בטווח המידי. אבל בל נשכח. האזור כולו, ואנו בתוכו, נישאר עוד דורות גם בצל אירועי תקופה זו.

בהזדמנות זאת ברצוני לאחל לכולן ולכולם שנה טובה. מי ייתן שישובו החטופים כולם במהרה, ונוכל להמשיך ולבנות ביחד בשלום ובביטחון את הבית הציוני היהודי והדמוקרטי. אמן!

קריאה מעשירה ומועילה,

יוכי ארליך

עורכת רואים מל"מ

ראש ועדת גיוס ופעילות חברים בוועד המנהל

000

זמל"מ

■ **80 שנה לתנועת המרי העברי - אירוע מרכזי של יחידת המוזיאונים של משרד הביטחון.** האירוע התקיים בשיתוף עמותות כוח המגן - ארגון מורשת ההגנה, ברית חיילי האצ"ל, העמותה להנצחת מורשת לח"י, עמותת דור הפלמ"ח ועמותות נאמני מורשת אסירי המחתרות בירושלים. (7.9.2025)

■ **ישראל ותמונת המצב:** האתגרים וההזדמנויות. הרצה: אלוף (מיל') **אהרן זאבי פרקש**. יו"ר המרכז למורשת המודיעין, בעבר ראש אמ"ן. (14.9.2025)

בעמודים הבאים נביא לקט נבחר של תמצית ההרצאות.

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

חוסל

ניצחון ומחירו

גיליון 101

גיליון "מבט מל"מ" מספר 101 יצא לאור ועלה לאתר המל"מ בגרסת דפדוף נוחה מאד לעיון ולקריאה.

הנושא המרכזי בו הוא המלחמה מול איראן (מתקפת ה-13 ביוני), אך הוא עוסק גם בהיבטים אחרים הנוגעים ל"חרבות ברזל", ויש בו כתבות ומאמרים הנוגעים בסוגיות היסטוריות רחוקות יותר.

לקריאה לחצו כאן.

חברת מל"מ

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

Next Page

Front Page

עמוד השער

CONTACT US

שלחו משוב ותגובות למערכת

Previous Page

אגרת המידע של אתר ההנצחה הממלכתי לחללי הקהילה | המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

2

גיליון מס' 87, אלול תשפ"ה, ספטמבר 2025

תוכנית הגרעין האיראנית: אתמול היום ומחר

אלי לויטה

האיראנים גם הכריזו על עצמם שהגיעו לסטטוס של מדינת סף גרעינית. למרות הפגיעה הקשה בחומר המועשר לא נפגעה היכולת להפוך אותו למרכיב בנשק אם יוחלט.

מבצע "עם כלביא" הביא לפגיעה קשה בפרויקט הגרעין: נפגעו מתקני העשרה, חוסלו מדענים, הושמדו מתקנים שאמורים להפוך אורניום טבעי לגז שניתן להעשיר ולהפוך למתכת שהיא חלק מהנשק. נפגעו קשות מערכי הטק"ק וחוסלו בכירים רבים בצומת קבלת ההחלטות והפיקוד של הצבא ושל משמרות המהפכה. אולם לא נפגע החומר המועשר הקיים, וגם היכולת להעשיר אותו לרמה צבאית. ולהפוך אותו למרכיב בנשק כנראה נפגעה רק באורח זמני מאד. ברשות האיראנים ככל הנראה צנטריפוגות וחלקי צנטריפוגות שהם אחסנו במשך השנים ויוכלו להרכיב אותן מחדש לרמה של מתקן העשרה פעיל, תוך חודשים. מעל הכול - אין לנו יכולת למנוע מהם לשקם בתוך חודשים את יכולת ההמרה החוזרת של האורניום. מעל לכול, ככל הנראה, השגנו את האפקט ההפוך לגבי המוטיבציה שלהם להצטייד בנשק גרעיני. עד עתה האיראנים בחרו בהוראת ח'אמנאי לא לחצות את הסף, אולם עתה גוברים בקרבם הקולות להתקדם. הסוגיה הפכה כנראה נושא לזיוכוח לוהט בתוך ההנהגה ובמאבק הירושה של המנהיג העליון. על כך נוסיף כי כעת לא מתקיים פקוח משמעותי על המתקנים והחומר הקריטיים על ידי הפקחים של הסוכנות לאנרגיה אטומית.

ומה הלאה?

מתקיים לפחות לכאורה משא ומתן לגבי חידוש ההסכם או לכל הפחות הסכם חלקי ומוגבל שיחדש את הפיקוח ויגביל את ההעשרה, ויאפשר משא ומתן מקיף יותר. נשיא ארה"ב מצהיר כי בכוונתו להתקדם להשגת הסכם חדש, אך איראן עומדת בסירובה להגביל את עצם יכולות ההעשרה שלה, ודורשת בתמורה גם התחייבות שלא תותקף צבאית שוב. שאלות משמעותיות נוספות שעומדות על הפרק: מה יהיו המגבלות בתחום ההעשרה שאיראן תהיה מוכנה לקבל על עצמה, אם בכלל, מה יהיה תוקפו של ההסכם, מי יפקח עליו וכיצד, ומה יהיו הערבויות שיינתנו ועל ידי מי. בכל מקרה נראה שאנו נמצאים במערכה שעיקרה עוד לפנינו.

בפתח הדברים הוצגו כללי המשחק הרלוונטיים שגיבש העולם בנושא תפוצת נשק גרעיני מאז סיום מלחמת העולם השנייה. אלה סימנו את הדרכים שמדינות יכולות לקדם תוכניות גרעין להפקת אנרגיה לצרכי שלום, אשר עלולות להפוך לתוכנית לפיתוח נשק גרעיני. החל משנת 1970 סוכמה האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני. האמנה ביססה את המצב הקיים באותם ימים של חמש מדינות שכבר הפכו לגרעיניות. באותה עת מדינות שהצטרפו לאמנה נדרשו להתחייב שלא יפעלו לפתח נשק כזה, בעוד שיוכלו להסתייע בפיתוח אנרגיה גרעינית לצרכי שלום תוך קיום פיקוח של הסוכנות לאנרגיה גרעינית. השורה התחתונה הייתה שגם כך מדינות יכלו למעשה להפוך למדינות סף גרעיניות (ללא הפרה של האמנה), ובלבד שיהיו מחויבות לאפשר פיקוח של הסוכנות לאנרגיה אטומית על פעילותן.

בהמשך תוארו ההתפתחויות בתוכנית הגרעין האיראנית מאז ימי השאה ועד ימינו. בעקבות המלחמה עם עיראק החליטה איראן לחדש את מאמציה לפתח יכולת גרעינית. עד שנת 2003 התוכנית האיראנית נשענה לא מעט על סיוע זר (פקיסטאן, מדינות חבר העמים ובמידה מועטה סין). לאחר מכן ובעיקר בעקבות חיסול תוכנית הגרעין הלוברית והמהלכים האמריקאים בעיראק וחשיפת תוכניתה, איראן שינתה מהותית את פרופיל פעילותה הגרעינית. היא חתרה להסכמים עם אירופה וארה"ב והגבילה דרמטית את החתירה הפעילה לנשק גרעיני. לצד זאת, איראן המשיכה לשמר ולפתח ידע ויכולות, ותיעדפה התקדמות בערוץ החומר הבקיע. איראן גם פיתחה טק"ק שחלקו יוכל לשאת ראש נפץ גרעיני. אומנם איראן המשיכה בתקופה זו לשותף פעולה עם הסוכנות לאנרגיה אטומית, אך זאת רק באופן חלקי ומגמתי.

בעקבות המו"מ שהתקיים עם המערב נחתם ב-2015 הסכם שלפיו איראן הסכימה להגביל למשך שנים את המשך התוכנית בעיקר בכל מה שקשור לחומר הבקיע, ולקיום פקוח יותר חודרני. אולם בעקבות החלטת נשיא ארה"ב טראמפ, בהשפעת נתניהו, לצאת מההסכם ולחדש את הסנקציות נגדה, התחילו האיראנים לרסס בהסכם: שחיקת הסדרי הפיקוח, האצת העשרה וצבירת החומר הבקיע ברמות העשרה גבוהות. מאז שנת 2022

תמונת לוויין לאחר התקיפה בפורדו

מתקן הגרעין בפורדו (צילום: רויטרס)

"טבעת האש" של איראן - החלום ושברו

אמנון סופרין

על ידי המשטר האיראני. "פרוקסי" אלה נועדו לבצע תקיפה על ישראל ממספר זירות, במקרה וישראל תתקוף את איראן, או במקרה וישראל תתקוף את אחד מחברי הציר. "טבעת אש" זו כללה את "חזבאללה" בלבנון; את חמאס וארגון "הג'האד האסלאמי הפלסטיני" בעזה; את המיליציות הפרו-איראניות בעיראק (המאוגדות במסגרת ארגון גג - "חאשד אל שעבי"); ואת החותמים בתימן. גם המיליציות הפרו-איראניות בסוריה נכללו ב"טבעת האש".

מבצע הביפרים (צילום: רשתות ערביות)

מתחילת מלחמת "חרבות ברזל" פגע צה"ל בצורה קשה בחמאס ובארגון הג'האד האסלאמי הפלסטיני בעזה. צה"ל אף פגע קשות ביכולות הצבאיות של חזבאללה ובהנהגתו. המשטר בסוריה נפל, והמשטר החדש בדמשק אינו מאפשר לאיראנים לפעול מאדמת סוריה. גם המיליציות בעיראק "מרוסנות" על ידי המשטר.

התקיפה הישראלית באיראן - "עם כלביא" (13-24 ביוני 2025) פגעה בצורה משמעותית בתוכנית הגרעין ובמערך הטילים הבליסטיים האיראנים. מבין מרכיבי "טבעת האש" רק החותמים שגרו לישראל שלושה טילים במהלך הלחימה, המיליציות בעיראק שגרו כ-40 מל"טים תוקפים לישראל. "חזבאללה" לא השתתף כלל במאמץ האיראני, כך גם חמאס ו"הג'האד האסלאמי הפלסטיני" בעזה. יצא אפוא שחזון "טבעת האש", בו השקיע המשטר האיראני כטריליון דולר, הכזיב.

איראן היא מדינה בת למעלה מ-90 מיליון תושבים. כארבעים עד חמישים אחוז מהם פרסים, השאר מיעוטים שונים, מהם האזרים מהווים כרבע מהאוכלוסייה. השלטון באיראן מאז 1979, "המהפכה האסלאמית", הוא "שלטון איש הדת" - "ולאית פקיה". המצב הכלכלי באיראן גרוע, ומתקיימים מחסור במים ובחשמל. שער הדולר האמיר ושוויו כיום עומד על כ-1 מיליון ריאל.

בין איראן לישראל מתקיימת מאז המהפכה האסלאמית איבה בסיסית. היא מתבססת על שנאה עמוקה לנוכח שיתוף הפעולה של ישראל עם השאה, וישראל אף מואשמת בהקמת השירות החשאי האיראני ("סאוואק") אשר דיכא באכזריות את מתנגדי המשטר ומבקרי. יתרה מכך, ישראל שולטת על המקומות הקדושים לאסלאם והיא מגלמת את "השטן הקטן" - בת בריתה ונציגתה של ארה"ב, "השטן הגדול" באזור, המאיימת להשחית את עולם האסלאם ומעבר לו בהפצת ערכיה. איראן החלה לפתח את תוכנית הגרעין שלה בשנות ה-90, שראשיתה בכור לצרכי אנרגיה שנבנה על ידי מומחים רוסיים בבושר. בשנת 2002 בעקבות חשיפת תוכנית הגרעין החשאית של איראן על ידי גולים איראנים, החלה ישראל לעקוב אחרי מרכיביה, וביצעה פעולות רבות לעיכובה ולהשהיית. לפני כעשור החל קאסם סולימאני, מפקד "כוח קודס" של "משמרות המהפכה" בהקמת "טבעת אש" סביב ישראל, אשר מומנה, צוידה ואומנה

עידן טראמפ בארה"ב ומעבר לו

אודי זומר

חשיבותו של המחקר אינה מסתכמת רק בהבנת דפוסי ההצבעה. הוא מאיר באור חדש את האופן שבו זהויות אתניות וגזעיות פועלות במערכת פוליטית מקוטבת, ואת האופן שבו מתעצבים גבולות השייכות הלאומית. יתרה מכך, המחקר מעלה שאלות רחבות על חיוניותה של הדמוקרטיה האמריקאית בעידן טראמפ: האם היא מסוגלת להכיל את המתח בין שיח של הדרה לבין בחירה של קבוצות מיעוט לתמוך במועמד שנתפס כמי שמכוון נגדם? באופן זה, חקר המיעוטים הרפובליקנים המתהווים אינו רק משמעותי לאנשי מודיעין, המתעניינים בפוליטיקה ובגיאופוליטיקה העולמית ובמגמות המרכזיות בה, אלא גם מהווה עדשה להבנת השינויים הדרמטיים בחברה האמריקאית, ולקריאה מחדש של המיתוסים הפוליטיים המלווים אותה כבר עשרות שנים.

נשיא ארה"ב דונלד טראמפ (צילום: AP)

כיצד ייתכן שדונלד טראמפ - פוליטיקאי המזוהה יותר מכל עם עמדות גזעניות ואנטי-מהגרים - הצליח מאז 2016 למשוך אליו יותר ויותר קולות מקרב קבוצות מיעוט בארצות הברית? שאלה זו עמדה במרכז של הרצאה זו. זו גם הסוגיה העומדת במרכז של הספר שפרסם המרצה על המיעוטים הרפובליקנים המתהווים (The Emerging Republican Minorities), שזכה לסיקור נרחב ב-New York Times, ב-Washington Post וב-Axios. המחקר מתבסס על מאגרי נתונים מקיפים ממערכות הבחירות לנשיאות בשנים 2012, 2016, 2020 ו-2024, ומציע פרשנות מפתיעה: שלוש הסוגיות המרכזיות שהגדירו את עידן טראמפ - גזע, הגירה וסין - הן שהובילו לעיצוב מחדש של דפוסי ההצבעה בקרב מיעוטים. בכך מערער המחקר על ההנחה הרווחת שקהילות שחורים, היספנים ואסייתים "שייכות" באופן כמעט אוטומטי למחנה הדמוקרטי.

תמורה אסטרטגית עמוקה במעמדה של ישראל באזור ובזירה העולמית

דן שיפטן

ודומיהם שללו מישראל את הלגיטימציה הבינלאומית להכרעת המאבק בטרור, וטפלו על המדינה היהודית עלילת דם של רצח ילדים ואפילו ג'נוסייד.

למרות כל אלה הצליחה ישראל במלחמתה לשפר באופן דרמטי את ביטחונה ואת מעמדה באזור. אף שהמשימה לא הושלמה, כבר הובטחה פגיעה קשה בכל הגורמים הרדיקלים באזור. איראן נחשפה בפגיעותה המופלגת ובקוצר ידה

המלחמה בהקשריה ההיסטוריים, האסטרטגיים והתרבותיים הרחבים ביותר בזירה האזורית והגלובלית היא המלחמה הראשונה של המאה ה-21. מה שעומד על הפרק במזרח התיכון חורג מגורלן של עזה, לבנון ותימן ואפילו משאלת מעמדן של איראן וישראל. ישראל נאלצת למעשה להתמודד עם רוח התקופה ה"צייטגייסט" של הדור האחרון בציוויליזציה המערבית, שהתגבשה מאז מלחמת העולם ה-2 וקריסת

האסטרטגי. חזבאללה שונמך מאיום אסטרטגי שאין לישראל מענה מניח את הדעת לאיומו, למטרד רבתי הנתון ללחצים קשים מבית מממשלה החותרת, בתיאום עם ישראל ובחסות ארצות הברית, לשיקום ריבונותה של לבנון. משטר אסד נפל, הארסנל האסטרטגי שצבר חוסל, איראן ושלוחיה סולקו מסוריה, ישראל כוננה בדרומה אזור השפעה, והמשטר החדש מגשש לכינון הסדרי ביטחון. לעזה אמנם אין "פתרון" בר קיימא, אך האחים המוסלמים הוכו קשות, וכל העולם הערבי חזה בחורבן הנורא שהמיטו על עצמם במלחמתם בישראל.

חשוב מכול: רוב גדול של מדינות ערב, לרבות החשובות שבהן, מבין שישראל היא הכוח החזק ביותר באזור, הנחוש להילחם באויבים המשותפים למדינה היהודית ולארצות ערב: איראן, שלוחיה הרדיקליים והאחים המוסלמים. ארה"ב, כמובן, חזקה ממנה, אך אמינה הרבה פחות, כפי שהוכיחו הנשיא אובמה וביידן. ישראל הוכיחה שגם ביקורת מופלגת בחומרתה מקרב תומכיה במערב יכולה רק לרסן, אך לא למנוע את נחישותה. אותן מדינות ערביות מבינות יותר מאי פעם כמה הן זקוקות לעוצמתה של ישראל ולנחישותה, גם כשהן נאלצות, בלחץ דעת הקהל שלהן, לגדף אותה.

ברה"מ, וקיבלה את ביטוייה המובהקים והקיצוניים ביותר בקרב פרוגרסיבים בארצות הברית. קשייה של ישראל אינם מתמקדים באותם טהרנים, אלא בהשפעתם הדרמטית בחוגים ליברליים רחבים של הזרם המרכזי במדינות המערב ובעיצוב המערכת הבינלאומית.

התברר כי בנוסף לאויבים האזוריים - איראן, חמאס, חזבאללה, החות'ים, משטר אסד ומליציות שיעיות נוספות - נאלצת ישראל להתמודד גם עם גישה מערבית חסרת אחריות ומסוכנת. זו שוללת, למעשה, מבני תרבות את זכות ההגנה העצמית שלהם מפני טרור החותר תחת קיומם, בשם גרסה מעוותת של הגנה על "זכויות האדם", כאשר הברברים מצליחים לבנות את מכונת המלחמה שלהם בקרב אוכלוסייה אזרחית. במובן הזה כונן חמאס בעזה את המעוז המבוצר ביותר בתולדות האנושות, כיוון שהעניק לטרור חסינות לא רק באמצעות רבבות מחבלים, אלפי טילים ומאות קילומטרים של מנהרות עמוקות מתחת לריכוזי אוכלוסייה.

חמאס התבצר ופעל למעשה בחסות ה-CNN, BBC, הניו יורק טיימס, אוניברסיטת הרווארד, אמנסטי, בית הדין הבינלאומי בהאג, האו"ם וממשלות שמאל דמוקרטיות באירופה, באוסטרליה ובקנדה. כל אלה

אנטבה - הדברים החשובים באמת - מבצע "כדור הרעם" הרצאתו של עמירם לוין

כתב: יובל חלמיש

בהמשך לוין הונחה לטוס לפריז עם נציג המוסד לתחקר את החטופים ששוחררו, ולמצות מהם כל מידע אפשרי שיסייע למבצע. לוין שוחח עם המשוחררים ובמיוחד עם חמישה מהם שהתרשם שיש להם ידע ומודיעין שיסייע. אחד מהם היה סא"ל צרפתי, צנחן לשעבר, שיתף במידע רב שהיה בידו, והשני היה רופא גניקולוג שטיפל בחטופים בשדה התעופה. אחת המשוחררות, צרפתייה, הביאה גם תמונות.

"כדור הרעם", לוחמי צה"ל עם שובם מאנטבה (צילום: דו"צ)

ב-4 ביולי 1976 בוצע מבצע "כדור הרעם", או בשמו המוכר יותר "מבצע אנטבה", לשחרור חטופים ישראלים שהיו על טיסת אייר פראנס מנמל בן גוריון לפריז. על המטוס היו 140 נוסעים מתוכן 83 ישראלים. המבצע הינו אחד המבצעים המרשימים והנועזים שביצעה סיירת מטכ"ל של שחרור בני הערובה. עם היוודע דבר החטיפה החל אלוף (מיל) עמירם לוין, שהיה אותה עת רס"ן אחראי על התכנונים המבצעיים של

סיירת מטכ"ל, לעבוד עם אנשיו על הכנת המבצע למרות שלא התקבלו הנחיות מפורשות לכך. עבודת איסוף המודיעין שכמעט ולא היה בנמצא החלה באמצעות חברת סולל בונה, שבנתה את שדה התעופה באנטבה, וכן בסיוע איש חיל האוויר לשעבר שאימן שם טייסים אתיופיים. את אט החל הצוות לגבש רעיונות ראשוניים למבצע. סגן הרמטכ"ל, קותי אדם, זימן את לוין להתלוות אליו לישיבה אצל ראש הממשלה יצחק רבין. בדרך עדכן לוין את אדם על כיוונים אפשריים למבצע. במהלך הישיבה רבין ביקש ממוטה גור, הרמטכ"ל, להציג את התוכנית, וזה אף שלא הכיר את התוכנית טען שניתן לבצעה תוך 48 שעות. רבין הנחה בתום הישיבה שצה"ל יתחיל להכין תוכנית בהקדם במקביל לעיסוק במשא ומתן מול החוטפים באמצעות שר החוץ. כמו כן ציין ששתי האופציות יתקדמו במקביל ללא תלות זו בזו.

מידע חשוב שלווין קיבל היה שבדלת בכניסה אין ויטרינה, נתון שהשפיע על תוכנית הפריצה של הכוח של מוקי בצר. לוין העביר את המידע הזה, אך בדיעבד הסתבר שהמידע לא הועבר לכוחות הפורצים. לוין עצמו חזר לארץ כאשר הכוחות כבר המריאו לדרכם כך שהמבצע בשטח התקיים בלעדי.

שלמה גזית ראש אמ"ן מינה את לוין לפקד על היחידה, לאחר שיוני נתניהו נהרג במבצע. לוין ציין בסיכום, שבלטו במבצע ארבע דמויות מפתח: ראש הממשלה רבין, שקבל החלטה אמיצה ונתן גיבוי מלא לפעולה, **דן שומרון** קצח"ר שהיה מפקד המבצע ופעל בשקט ובקור רוח אך זכה פחות לקרדיט. יוני נתניהו שהיה מפקד היחידה ומפקד הכוח הפורץ בשטח - התארגן בלוח זמנים קצר ונתן את תחושת הביטחון למקבלי ההחלטות שניתן לבצע. ומפקדי הכוחות בשטח והלוחמים שביצעו את המבצע.

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

מזמין אותך להצטרף!

» המל"מ הוא בית לבוגרי קהילת המודיעין - משרתים וותיקים, ולמשפחות השכולות

» המל"מ עוסק בהנצחת חללי קהילת המודיעין, והנחלת מורשת העבר וההווה

» במל"מ פעילות עשירה ומגוונת בתחומי מודיעין וביטחון לאומי

» במל"מ פועלים מכוני מחקר יחודיים: מרכז המידע למודיעין וטרור ומכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

בואו להצטרף ולהשפיע!

מייל להצטרפות: mlm@intelligence.org.il (השנה הראשונה ללא עלות)

נשמח לראותכם,

תא"ל (מיל) יובל חלמיש, מנכ"ל המל"מ

"בימת מודיעין" - איראן בעקבות "עם כלביא"

אמנון סופרין

לנושא האיראני, חוקרת, מרצה ופובליציסטית, כתבה ארבעה ספרים בנושא איראן, וסא"ל (במיל') ד"ר **שי הר-צבי**, ששירת בחטיבת המחקר באמ"ן גם כראש זירה, שמש כמנכ"ל בפועל של המשרד לעניינים אסטרטגיים, ועתה חוקר במכון לחקר מדיניות ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן.

ביום 5 בספטמבר 2025 התקיים במל"מ המפגש השני לשנת 2025 של "בימת המודיעין" (מס' 35). הפעם התמקד המפגש בסוגית איראן בעקבות "עם כלביא". השתתפו מר **עודד עילם**, איש מבצעים ב"מוסד" אשר בתפקידו האחרון שמש כסגן ראש מנהלת המבצעים, חוקר במכון ירושלים למדיניות וביטחון; ד"ר **תמר עילם-גינדין**, מומחית

ההתפתחויות בהתמודדות ישראל מול התגרענותה של איראן

איראן וישראל בעקבות "עם כלביא"

בין 13-24 יוני 2025 תקפו כוחות ישראלים יעדי גרעין, טק"ק, אישים בכירים במערך הגרעין האיראני ובכירים בצמרת הצבא ובצמרת "משמורת המהפכה". זהו למעשה העימות השלישי הישיר בין ישראל לאיראן במהלך השנתיים האחרונות, קדמו לו תקיפות איראניות בטילים, בטילי שיוט ובמלטים תוקפים (אפריל 2024, אוקטובר 2024) והתגובה הישראלית, במסגרתה נפגע קשה מערך ההגנה האווירית האיראני.

"פרשיית מודיעין"

בפתח המפגש הציג סופרין את ההתפתחויות שחלו בהתמודדות של ישראל עם תוכנית הגרעין האיראנית. לאחר שארגון גולים "מג'האדין אל חלק", חשף באוגוסט 2002 שני אתרים סודיים באיראן ששימשו

כחלק מפיתוח יכולת גרעינית וכן פרטים על התוכנית האיראנית לפיתוח נשק לא קונבנציונלי, החלו במוסד ובאמ"ן לפתח יכולות ונגישות שיאפשרו מעקב אחר תוכנית הגרעין וגיבוש דרכים להתמודד עימה. באוגוסט 2003 הנדיר ראש הממשלה, **אריאל שרון**, לראש המוסד, **מאיר דגן**, שתי משימות: סיכול תוכנית הגרעין האיראנית, והתרעה על כוונות לפגוע ביהודים בחו"ל - מתקנים ואנשים, וסיכול בהינתן התרעה. בשל הערכה שלא ניתן יהיה לפגוע בכל שורת המדענים שעסקה בפרויקט, וכל עוד אלה ממשיכים לקיים את הידע, נראה היה שלא ניתן יהיה להגיע להפסקה מוחלטת של הפרויקט אלא לאמץ פעילות שתעכב ותשהה את ההתקדמות בפרויקט לזמן ארוך ככל שניתן. התוכנית כללה מגוון פעולות, במדרג עולה, כאשר המדרג העליונה ביותר הייתה עימות מזוין גלוי בין ישראל לאיראן. בכל מקרה, שרון הנחה שישאל לא תהיה "בחזית הלחימה" מול איראן, אלא עליה להניע את השותפים הרלוונטיים לפעול נגד התוכנית.

ההחלטה שהתקבלה הייתה לפעול בארבעה צירים עיקריים: **סיכול טכנולוגי**, **סיכול "מוקדי ידע"** (מדעני גרעין), **ניסיון לערער את המשטר באיראן**, מחאות ציבוריות רחבות שתערערנה את יציבות השלטון, ו**סיכול מדיני** - איסוף מידע מפליל רלוונטי על הפעילות האיראנית והעברתו לגורמים רשמיים ולשותפים, בעדיפות להעביר את הטיפול בתיק האיראני למועצת הביטחון כדי להפעיל סנקציות. המאמץ המדיני הניב פרי כאשר מרבית המנהיגים השתכנעו מהחומרים שהציגו להם, ובשנת 2006 קבלה מועבי"ט שתי החלטות: החלטה 1696 שדרשה מאיראן להשעות את תוכנית העשרת האורניום שלה, והחלטה 1737 שהטילה סנקציות כלכליות על איראן בשל אי-ציותה להחלטה הקודמת. לסיכום כלל פעולות אלה, ה"סיכול הטכנולוגי" והפגיעה במוקדי ידע הצליחו לעכב במספר שנים את התקדמות איראן בתחום הגרעין ולשבשה. ה"סיכול המדיני" הצליח במשימה של העברת התיק האיראני למועצת הביטחון של האו"ם, וזו התחילה להטיל סנקציות שונות על המשטר האיראני. אשר לפלטפורמה שתישא את ראש הנפץ הגרעיני, אם וכאשר יהיה, הוחלט למקד את המאמץ על מערך הטק"ק ארוך הטווח בדגש על טק"ק בעלי יכולת לשאת ראש קרבי גרעיני.

למבצע "עם כלביא" קדמו פעולות לפגיעה במערך "הפרוקסי" האיראני:
■ **התקפה על חזבאללה בלבנון** - מצבו הוחלש כך שאין באפשרותו לסייע לאיראן והוא נתון ללחץ מצד ממשלת לבנון להתפרק מנשק.
■ **חמאס וארגון גא"פ בעזה** הוכו קשות ואין להם יכולת לתקוף את ישראל ברקטות באופן מסיבי.
■ **נפילת משטר אסד בסוריה** ועלייתו לשלטון של ג'ולאני (אחמד אל שארע) כנשיא סוריה, שאינו מאפשר לאיראנים דריסת רגל בסוריה. במהלך 12 ימי הלחימה של "עם כלביא" הותקפו מתקני הגרעין המרכזיים באיראן, חוסלו מדענים מרכזיים, בעיקר כאלה שעסקו ב"קבוצת הנשק" האיראנית. כמו כן, נפגעו משגרים רבים של טילי קרקע-קרקע, ומצבורי טילים. בנוסף, הותקפו מתקנים חיוניים של "משמורת המהפכה" ומתקני אנרגיה.

תוצאות התקיפות וההשלכות - איראן אינה מדינת סף

המלחמה הסינה לאחר את תוכנית הגרעין האיראנית. איראן אינה "מדינת סף", כפי שהייתה ערב המלחמה. מתקני ההעשרה בנתנו ובפורדו נפגעו בצורה קשה, נראה שמרבית הצנטריפוגות שהיו באתרים אלו נפגעו ויצאו מכלל פעולה. גם מתקן ההמרה באספהאן ספג פגיעה קשה. באיראן נותרו כנראה כ-400 ק"ג של אורניום מועשר ברמה של 60%, שלא נפגע, וכן יכולות שוירות.

איראן חוותה שבר כאשר "חומת האש" שהייתה אמורה לסייע לה קרסה. גם הציפייה לסיוע מרוסיה, מסין, ומבעלות הברית העיקריות שלה הכזיבו. גם במעגל הפנימי חלה החמרה משמעותית בחודשים האחרונים. על רקע בצורת קשה וניהול כושל של משק המים קיים מחסור חמור במים ובחשמל. נכון ל-11 באוגוסט הגיע שער הדולר ל-1 מיליון ריאל, והתוצאה היא ירידה דרמטית בכוח הקנייה של האזרחים ולעלייה במחירי מזון **המשך בעמוד 8**

בימת מודיעין

שארצו מוכנה "להסתפק" בהעשרה לרמה של 3.67%, כפי שסוכם ב"הסכם הגרעין" מ-2015. זאת בתנאי שיאפשרו לאיראן להמשיך להעשיר אורניום על אדמתה ויוסר האיום של חידוש הסנקציות. מומחים אמריקאים ממכון וושינגטון הזהירו שאיראן עשויה להפעיל בתוך כמה שבועות דור חדש של צנטריפוגות - IR-9 בנתנז, מה שיקרב את איראן ליכולות גרעיניות מתקדמות, ללא כל פיקוח חיצוני.

לקחי איראן מהמלחמה - סבירות נמוכה לאפשרות שאיראן תוותר על התוכנית הגרעינית

ח'אמנאי הקים את "מועצת ההגנה" - גוף אשר נועד לבחון את תוכניות ההגנה ואת הדרכים לשדרג את יכולותיהם של הכוחות המזוינים. בפני טהרן עומדות למעשה עתה שלוש חלופות:

- "ויתור" על תוכנית הגרעין בתמורה להסרת הסנקציות מעל איראן. כך ניתן יהיה לשפר משמעותית את המצב הכלכלי. חלופה זו מוערכת בסבירות נמוכה מאוד.
- נכונות לנהל משא ומתן על הסכם גרעין חדש, תוך התעקשות על שימור יכולות ייחודיות, בראשן העשרה, בתמורה להסרת כל הסנקציות מעל איראן והתחייבות בינלאומית שאיראן לא תותקף שוב.
- תהליך איטי של שיקום מעמדה של איראן כ"מדינת סף גרעינית", תוך הטלת מגבלות על פעילות הפיקוח של סבא"א.

ומוצרים בסיסיים. לכך יש להוסיף דיכוי קשה של מחאה, אסירים פוליטיים והוצאות להורג.

ברמה הפומבית - המשטר האיראני אימץ לאחר המלחמה "נרטיב ניצחון" ואותו הוא מציג כן לציבור ולמדינות האחרות: איראן עמדה בפני ההתקפות הישראליות והאמריקאיות ולא קרסה, היא הסבה נזק כבד לישראל באמצעות מערך הטילים, וחלק מהיכולות נותרו. כמו כן בנרטיב האיראני ארה"ב נחלה כישלון חרוץ, ונותרה מובסת ומושפלת.

המו"מ על תוכנית הגרעין האיראנית

לפני פרוץ המלחמה, ניהל צוות איראני, בראשות שר החוץ דיאלוג עקיף עם משלחת אמריקאית במטרה להגיע להסכם גרעין חדש. לאחר המלחמה הודיעו האיראנים שאינם מוכנים לנהל שוב משא ומתן עם האמריקאים. נציגי שלוש המדינות המרכזיות באירופה: גרמניה, בריטניה, וצרפת נפגשו עם נציגים איראנים במטרה להשפיע על המשטר לחזור לשולחן המשא ומתן, אך האיראנים המשיכו "לגרור רגלים". ב-29 באוגוסט הודיעו שלושת המדינות האירופיות - צרפת, גרמניה ובריטניה למועצת הביטחון של האו"ם על הפעלת "מנגנון ההדק" (Snapback) ועל מחויבותן להשתמש בכל הכלים הדיפלומטיים, כדי להבטיח שאיראן לעולם לא תפתח נשק גרעיני. הן קראו לאיראן לנהל מגעים דיפלומטיים כדי להפיג את החששות בנוגע לתוכנית הגרעין שלה. דובר משרד החוץ האיראני הודיע (2 בספטמבר)

תמונת המצב ומשמעויותיה - שיח מומחים

בשיח שהנחה סופרין עם עילם, גינדין-עילם, והר-צבי נעשה ניסיון לנתח את תמונת המצב בעת הזאת ומשמעויותיה, במיוחד בכל מה שקשור לפיתוח תוכנית הגרעין והטק"ק והמשך ההתמודדות מול "השטן הקטן" - ישראל.

מימין: עילם, גינדין-עילם, הר-צבי וסופרין

האם יהיו סבבי לחימה נוספים בין איראן לישראל? גינדין-עילם ציינה שהערכה

הראשונים להתגמשות איראנית - הכרזת דובר משרד החוץ שאיראן מוכנה "להסתפק" בהעשרה לרמה האזרחית של 3.67% - מצביעים על כך שאיראן חוששת מאוד מהסנקציות. איראן תיטה למשא ומתן על הסכם גרעין חדש, אך תמשיך להתעקש על העשרה בשטחה, למרות שהממשל האמריקאי שולל זאת מכל וכל.

לדעת הפאנליסטים איראן לא תוותר על תוכנית הגרעין שלה. היא תמשיך "לדבוק" בה בכל דרך. הדוברים גורסים שאיומי איראן והדיונים בפרלמנט האיראני לפרוש מה-NPT והפסקת שיתוף הפעולה עם סבא"א הם איומי סרק. זאת משום שאיראן מודעת להשלכות, בעיקר הכלכליות על המדינה אשר מצבה הכלכלי מעורער מאוד גם עתה.

באשר ל"סבב נוסף" בין ישראל לאיראן - האיומים והדיווחים על כך שאיראן מתכננת לתקוף את ישראל לא נראה שניתנים ליישום. תחת זאת סביר שהאיראנים יתמקדו בבניין היכולת להתמודד טוב יותר עם ישראל. לנוכח הערכות אלה ראוי שישראל תאמץ את האופן שהיא מתמודדת עם חזבאללה: כאשר איראן תחדש את הפעילות בתחום הגרעין ומערך הטילים, שעלולים לאיים על ישראל בעתיד, על ישראל לתקוף ולסכל את האיומים הללו מבעוד מועד.

המשטר בטהרן יפעל לייצב את המצב הפנימי ולשפר את המצב הכלכלי אך לא על חשבון התמודדות עם ישראל. גם היא וגם עילם העריכו כי איראן לא תשקיע משאבים לבנות מחדש את מערך הפרוקסי שהכזיב, אלא תבחר להשקיע משאבים בבניית מערך הטילים הבליסטיים שהוכיח עצמו כיעיל ובשדרוג מערך ההגנה האווירית על מנת להתמודד טוב יותר עם תקיפות מהאוויר בעתיד. עילם ציין כי לאיראנים יש "פרוקסי" משמעותי במזרח התיכון - קטר - מנוף השפעה משמעותי. עילם הוסיף כי המנהיג, ח'אמנאי זקן (בן 86) והוא סובל ממחלות רבות. לכן צפויים בקרוב שינויים פרסונאליים ומאבקי כוח על דמותו של המשטר. עשויה להיות כאן הזדמנות לישראל לשנות את מדיניותו של המשטר.

אשר לשאלת הירושה - גינדין-עילם ציינה שלפני שח'אמנאי ירד לבונקר בתחילת ההתקפה הישראלית (13 יוני), הוא נקב בשלושה שמות של מחליפים אפשריים במקרה ויפגע. יצוין עוד, ש"מועצת המומחים", הגוף שממנה את המנהיג הרוחני, כבר גיבשה רשימה של חמישה שמות, כמועמדים להחליף את ח'אמנאי. השמות לא פורסמו כמובן, אך נראה ששמו של מג'תבא, בנו של ח'אמנאי אינו כלול ברשימה.

הר-צבי דן בנושא המהלך של שלוש המדינות האירופיות להפעלת "מנגנון

המודיעין וה-7 באוקטובר - ספר חדש הבוחן את הכשל המודיעיני

סא"ל (מיל') דודי סימן טוב ואל"מ (מיל') ד"ר עופר גוטרמן

המכון
לחקר
המתודולוגיה
של המודיעין

הספר, הכולל 13 מאמרים, נחלק לשלושה שערים: הראשון בוחן את הכשל במבט רחב והיסטורי; השני מתעמק בהיבטים ממוקדים כגון בעיות מתודולוגיות, תרבות ארגונית ומקומו של מודיעין השדה; והשלישי דן בממשקי המודיעין עם מקבלי ההחלטות, עם המערכת הביטחונית ועם הסביבה האזרחית. תרומתו המרכזית היא בהצבת שאלות קשות על אחריות, תרבות מקצועית, יחסי מודיעין-מדיניות, והאיזון הדרוש בין התרעה אסטרטגית, יוזמה אופרטיבית והכנה מערכתית.

ייחודו של הספר טמון ברצון "לשהות באזור הבעיה" - להימנע מפתרונות חפוזים, ולהציב תשתית לחשיבה מחודשת על מקומו של המודיעין בביטחון הלאומי של ישראל. הוא קורא לחשבון נפש אישי, ארגוני ולאומי, ומבקש

להוות בסיס לוועדת חקירה חיצונית עתידית. בין כותבי הספר חברי המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין, חברי פיל"ם (הפורום הישראלי ללימודי מודיעין) ובכירים לשעבר בקהילת המודיעין. המערכת של הספר מורכבת מנציגי המל"מ, הוצאת מערכות והאקדמיה.

פרקי הספר כבר מופיעים באתר המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין, והספר עצמו צפוי לצאת לאור ולהיות מוצג רשמית בכנס הבינלאומי השני של "הפורום הישראלי ללימודי מודיעין" שייערך באוניברסיטה העברית ב-29 באוקטובר 2025.

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין השלים בשיתוף פעולה עם הוצאת "מערכות", את כתיבת הספר על המודיעין ואירועי ה-7 באוקטובר, האמור להתפרסם בקרוב. הספר מציב בפני הקורא תשתית רחבה ורפלקטיבית להבנת הכישלון החמור בתולדות קהילת המודיעין הישראלית.

מתקפת חמאס בשבת שמחת תורה 2023 לא הייתה אמורה להיחשב ל"ברבור שחור": רצועת עזה הייתה זירת יעד ברורה, ואיום חמאס היה אמור להיות במוקד תשומת הלב. אף על פי כן, ההתרעה לא ניתנה, הסימנים המקדימים פורשו באופן שגוי, והמדינה הופתעה באופן שלא היה לו כמעט תקדים היסטורי.

הספר אינו מהווה תחליף לוועדת חקירה רשמית, אך הוא מבקש להציע נקודת מבט חיצונית, עצמאית ורבת-זוויות. כבר במבוא עולה כי הכשל לא היה תוצר של שגיאה נקודתית בלבד, אלא ביטוי לתהליכי עומק שהתבשלו בעשורים האחרונים: שינוי ייעודו של אמ"ן מגוף מעריך ומתריע למלחמה לגוף אופרטיבי, שחיקת האתוס הקלאסי של ענווה אינטלקטואלית וביקורתיות, התחזקות ההטיה הטכנולוגית, היחלשות מנגנוני הפיקוח האזרחיים, והיווצרות קונספציה משותפת של "חמאס מורתע" בדרגי המודיעין, הצבא והמדינה.

ניוזלטר תקופתי

ניתן להירשם לרשימת התפוצה של המכון לצורך קבלת עדכונים על פעילות המכון ותוצריו, באמצעות פנייה למייל:

methodology.insight@gmail.com

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין בראשותו של תא"ל (מיל') יוסי קופרוסר ממשיך לייצר פעילות חדשנית, עשירה ומקצועית בתחומי עיסוקו. ב-24 ביוני 2025 פרסם המכון **ניוזלטר עיתי** במהדורה מיוחדת לרגל מבצע "עם כלביא".

למידע נוסף על פעילות המכון ותוצריו המחקריים היכנסו לאתר המכון: www.intelligence.org.il

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

[Next Page](#)

[Front Page](#) עמוד השער

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

[Previous Page](#)

של נשק מתקדם לחות"ם, וביוני 2025 נתפסה ספינה עם מאות טילים, כטב"מים וציוד איראני מוסווה ונחשפה הברחה פעילה משנת 2013 בפריסה אזורית רחבה. למרות ההכחות האיראניות, ההברחות צפויות להימשך תוך עקיפת אמצעי הפיקוח הימיים.

■ **דרום סוריה כאיום טרור על ישראל:** "חזית ההתנגדות האסלאמית בסוריה" כמקרה בוחן (1 בספטמבר 2025): עם נפילת משטר אסד בדצמבר 2024, צה"ל והמורדים השתלטו על אזור דרום סוריה בו פעלו ארגוני טרור נגד ישראל. עם זאת, הופיעו במקום קבוצות טרור חדשות ובהן "חזית ההתנגדות האסלאמית בסוריה" שהכריזה על מאבק בצה"ל, אך אין הוכחות חותכות לקיומה בפועל.

■ **"משט החוסן העולמי": קמפיין הומניטרי בשירות חמאס** (4 בספטמבר 2025): ב-31 באוגוסט 2025, יצא מברצלונה "משט החוסן העולמי" במטרה "לשבור את המצור מעל רצועת עזה", אליו יצטרפו כלי שיט מאיטליה ומתוניסיה. המארגנים מסרו כי המשט צפוי לכלול עשרות כלי שיט עם אלפי פעילים. בין המשתתפים נמצאים פעילים הומניטריים וידוענים מערבים בולטים שנועדו לחזק את האופי "העצמאי" של המשט, אולם לצידם ישנם פעילים תומכי חמאס שגם הביעו תמיכה במתקפת ה-7 באוקטובר 2023.

מחקרי עומק ותשתית - 1:

■ **"ציר ההתנגדות" והמערכה הצבאית בין ישראל לבין איראן** (3 ביולי 2025): פתיחת המערכה הצבאית של ישראל נגד איראן ב-13 ביוני 2025, שבמהלכה הותקפו מתקני הגרעין של איראן וסוכלו עשרות מפקדים ומדעני גרעין, מצאה את ארגוני "ציר ההתנגדות" במשבר עמוק אחרי קרוב לשנתיים של לחימה, והם נמנעו כמעט לחלוטין מפעילות התקפית נגד ישראל וארה"ב. להערכתנו, איראן תיאלץ להשקיע בתקופה הקרובה משאבים רבים לשיקום יכולותיה שנפגעו בתקיפות הישראליות ולייצב את המערכת הצבאית והביטחונית. היא תתקשה בטווח הקצר לספק את היקפי הסיוע לשלוחים כפי שהיו לפני ה-7 באוקטובר 2023.

ספרייה

■ במהלך חודש אוגוסט היו מספר ביקורים והדרכות בספרייה, ביניהם כ-30 חיילים מקורס סינינט, כ-20 חיילים מקורס קמנ"ם במילואים. סך הכול 135 מבקרים.

■ במהלך חודש יולי התקבלו בתרומה מבחר ספרים מבנותיו של **שמואל גורן** ז"ל ומספרייתו של **אפרים קם**.

ארכיון

■ נאספו וקוטלגו אלפי מסמכים מארכיון צה"ל.

■ נערך שלב ראשון לפיילוט זיהוי וקטלוג תמונות בעזרת AI.

■ נערך אוסף קטעי עיתונות מפרייקט הדיסקים בנושא רון ארד.

קריקטורה של דג'אאר אברהים, ממחנדי "ציר ההתנגדות": התמנן האיראני עם הזרועות הקטועות של הארגונים השלוחים מול כלי הטיס הישראליים

■ **מרכז המידע** פרסם בתקופה שבין 27 ביוני 2025 לבין 4 בספטמבר 2025, **38 מחקרים**. 31 עיתיים, 6 ממוקדים מחקר אחד של עומק ותשתית. במוקד, מחקרים המתבססים על **מסמכי שלל** שנתפסו ברצועת עזה.

המחקרים

מחקרים עיתיים - 31:

- מבט לטרור ולסכסוך הישראלי-פלסטיני: 9 מחקרים.
- מבט לטרור; חזבאללה ולבנון: 9 מחקרים.
- מבט לסוריה (בעקבות הפלת המשטר): 2 מחקרים.
- מבט לאיראן ולציר השיעי: 9 מחקרים.
- מבט חודשי לטרור - חודש יולי 2025.
- מבט חודשי לטרור - חודש אוגוסט 2025.

מחקרים ממוקדים - 6:

■ **השימוש בטק"ק מצרר כנדבך נוסף במדיניות הטרור של איראן** (2 ביולי 2025): איראן מפעילה טרור נגד יעדים ישראליים מזה שנים רבות, במטרה לייצר הרתעה ולגבות מחיר. לאחרונה היא הרחיבה את השימוש בטרור גם באמצעות טילי קרקע-קרקע אסטרטגיים. השימוש בטילי מצרר ארוכי טווח מהווה תקדים מסוכן בשימוש בטרור מדינתי. פעילות זו משמשת כלי מרכזי באסטרטגיית איראן מול ישראל והמערב.

■ **אפשרות לפיגועי טרור איראניים בעקבות המערכה הצבאית מול ישראל** (7 ביולי 2025): איראן משתמשת בטרור בינלאומי, באמצעות כוח קדם וארגונים שלוחים, כדי להגיב על פגיעות ישראליות בתוכנית הגרעין ובבכירי "ציר ההתנגדות". בעקבות המערכה הצבאית בין ישראל לבין איראן בין 13 ל-24 ביוני עולה אפשרות שהתגובה האיראנית תכלול פיגועים נגד מטרות ישראליות ויהודיות ברחבי העולם, תוך ניסיון איראני לטשטש מעורבות ישירה. המאמצים לפיגועים צפויים להתגבר מתוך רצון ליצירת הרתעה מול ישראל.

■ **החלטת ממשלת לבנון על פירוק חזבאללה מנשקו - עמדת גורמי הכוח** (11 באוגוסט 2025): ב-5 באוגוסט 2025 החליטה ממשלת לבנון על פירוק כל המיליציות החמושות - כולל חזבאללה - עד סוף השנה.

חזבאללה דחה את ההחלטה בתוקף, הזהיר מפני ניסיון לפירוק הנשק ואיים על יציבות הממשלה. הממשלה מצידה ממשיכה לקדם את המהלך, אך הסיכוי לשיתוף פעולה מצד חזבאללה נמוך, ועולה חשש להסלמה פנימית בלבנון.

■ **הסיוע האיראני לחות"ם בתימן במהלך מלחמת "חברות ברזל": תפיסת הספינה "אלשורא" כמקרה בוחן** (18 באוגוסט 2025): איראן ומשמרות המהפכה מסייעים למורדים החות"ם בתימן למעלה מעשור. במהלך מלחמת "חברות ברזל" סוכלו מספר ניסיונות הברחה

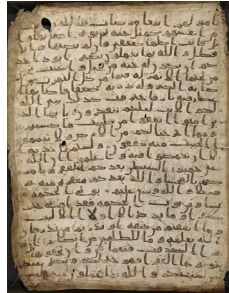
מהנעשה בחמ"ן

סא"ל (מיל) גדעון מיטשניק, רע"ן מורשת בחמ"ן

יום מורשת והנצחה לקורס קמ"נים במילואים

צוערי קורס קמ"נים במילואים (החמישי מאז תחילת "חרבות ברזל") קיימו באמצע אוגוסט יום מורשת והנצחה במל"מ, וחלקו כלל פעילות עצמאית שלהם לאחר תהליך הכנה שעברו. הצוערים חוו את סיפורי החללים במבון ההנצחה ובאוהל שם, נדרשו לסוגיית "מורשת מדוע ולמה?", פגשו קמ"ני עבר והווה דוגמת אל"מ במיל"מ אמנון בירן, ולבסוף פגשו אלמנה ואחות של חללי צה"ל. תודה לצוות הצוערים ולסגל על המודעות לחשיבות הנושא ועל שיתוף הפעולה וההכנות המוקפדות. בתקווה שיהא זה מודל גם לאחרים.

נושאי ההתרעה והאסלאם במוקד

כתב צנעא (אנ'), כתב היד הקדום ביותר של הקוראן שנמצא ומתוארך לאמצע המאה ה-7 (צילום: ויקיפדיה)

במסגרת תהליך יישום הפקת הלקחים באמ"ן מכישלון ה-7 באוקטובר החלה במערך ההדרכה של אמ"ן סדרת קורסים בנושא ההתרעה - נושא שנדחק הצידה עד ל-2023. מטרת הקורס להקנות לקצינים שעוסקים בתחום כלים ורקע, כולל היכרות עם מקרי עבר. בנוסף, הוקם במערך ההדרכה לאחרונה מדור להוראת דת ותרבות האסלאם. המדור אמור להוביל תהליך של שיפור ההיכרות עם האסלאם, הקוראן והשפה הערבית גם לחניכי הקורסים השונים וגם לכלל המשרתים.

קול קורא למפקדי קורס קמ"נים לדורותיהם

קול קורא!

לרגל מוחזזור 200

למפקדי קורס קמ"נים לדורותיהם

לקראת כנס הוקרה מיוחד בהצדעה לתרומתכם, לעיצוב דמות הקמ"ן לאורך השנים. האירוע המתוכנן נועד להיות מפגש בידורי על רקע אתגרי ההווה והעתיד. יקרינ גם על צוערי קורס קמ"נים 200 וכלל המשרתים כיום. הכנס צפוי להתקיים בסוף אוקטובר 2025

לטובת הכנת מאגר שמות של רעני"ם קרביים, מפקדי הקורס ומפקדי מגמות/פלוגות שלחו:

2

- תמונות מהקורסים וכסודרי השיום
- תעודות ומסמכים

1

- שם מלא
- כתובת כניל
- מספר טלפון
- ציינו שנות הפיקוד
- מספרי המחזוריים

אנא שלחו לכתובת הכניל:
moreshetg48@gmail.com

לרגל מחזור ה-200 של קורס קמ"נים אנו נערכים לקיום אירוע מיוחד, שיאיר את תרומתכם ואת דרכם של דורות של מפקדים, אשר עיצבו את הקורס, את דמות הקמ"ן, ואת רוח המקצוע ויקרינ גם על צוערי קורס קמ"נים 200 ועל המשרתים כיום במערך ההדרכה של אמ"ן. האירוע יהיה מפגש בין דורי על רקע אתגרי ההווה והעתיד. אנו מבקשים להצדיע לכם ולהביע הוקרה על תרומתכם וגם לשתי אתכם בכיוונים העכשוויים והעתידיים.

לטובת ריכוז רשימת מפקדי הקורס-כולל רע"נים קרביים, מפקדי פלוגות ומגמות- לדורותיהם אנו פונים אליכם לקבלת שם מס' סולוארי, כתובת מייל ובאלו שנים/מספרי קורסים פיקדתם. ועוד בקשה חשובה: אנו זקוקים לתמונות מחזור, תעודות קורס, תמונות מסדרים ועוד.

כתובת מייל למשלוח: moreshetg48@gmail.com

או לגדעון מיטשניק gidim2007@gmail.com

הכנס צפוי להתקיים בסוף אוקטובר 2025.

(צילום: דר'צ)

עמותות בוגרי יחידה 504 - מודיעין 10

תא"ל (מיל') ד"ר אפרים לפיד

שיתוף פעולה בין עמותות להנחלת מורשת העבר

ההגנה בתקופת המדינה בדרך והזיקה לתולדות יחידת המודיעין האנושי. **יוחנן אשחר**, מרכז תוכנית מגדלור, פתח את המפגש. **אפרים לפיד** סקר את עיקרי תפיסת מורשת ההגנה; **יוסי דגן** תדרך על מקומו של המודיעין בתקופת ההגנה; **זיוה מגד** סקרה את נושא המסתערבים וההעפלה היבשתית ו**דני מרום**, נציג המתנדבים, הציג את הזיקה של מודיעין ההגנה למעבר ליחידת המודיעין האנושי בצה"ל.

עמותות בוגרי יחידה 504 - מודיעין 10 יזמה ומפעילה את תוכנית **"מגדלור"** בדגש על ערכים לאימוץ ולהפנמה. במסגרתה חברי העמותה משתפים את מורשת היחידה ונושאים נוספים בהתמחותם לתלמידי בתי ספר ברחבי הארץ. בהסכמה עם יו"ר העמותה, תא"ל מיל' גדי זהר, וראש ועדת המורשת, אל"מ מיל' אלי זיו, זימנו בארגון מורשת ההגנה מפגש לעדכון המתנדבים על מקומה של

פעילות עמותות בוגרי 8200 (ש.מ.2)

מאיה שלו

עמותות בוגרי 8200 נפגשה באירוע מיוחד עם כ-1,200 משתתפים בוגרי היחידה שהגיעו לערב של חיבורים, הזדמנויות והשראה. שמחנו לראות את הבוגרים מייצרים קשרים חדשים ונפגשים עם מכרים ותיקים, נחשפים להזדמנויות בקריירה ולתוכן מעשיר. תודה לכל המעורבים בהצלחת האירוע ולבוגרים ולבוגרות שהגיעו! הישארו בהאזנה לאירועים הבאים.

ספריית מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש מאיר עמית

קטלוג הספרייה והארכיון • קישור לספרים חדשים

ספריית מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש מאיר עמית פתוחה לעמיתי המל"מ ולקהל הרחב. הספרייה מתחדשת בספרים חדשים בתחומי הטרור, המודיעין והביטחון. כל הכותרים נגישים דרך הקטלוג המופיע באתר האינטרנט של הספרייה והארכיון: [כאן](#).

ארכיון

- ארכיון מרכז המידע והמל"מ פתוח לעמיתי המל"מ ולקהל הרחב. הארכיון עובר תהליך מיון וקטלוג מחדש של חומרי טקסט, קול ווידאו.
- כל חומרי הארכיון שעברו סריקה ומיון מאוחסנים גם וירטואלית. הכותרים נגישים דרך הקטלוג המופיע באתר האינטרנט של הספרייה והארכיון.
- לארכיון דרושים מתנדבים בעלי יכולת קריאה בערבית לסיוע במיון חומרים בערבית. המעוניינים מוזמנים לפנות בדוא"ל למנהלת הארכיון בכתובת: archive@intelligence.org.il

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

Next Page

עמוד השער Front Page

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

Previous Page

בחירות למוסדות המל"מ

הבחירות למוסדות העמותה יתקיימו ביום רביעי 5.11.2025

בימים אלה קיבלתם בדואר את חוזר מספר 1. הפעם יתקיימו הבחירות באינטרנט, לאחר גיבוש רשימת המועמדים.

אנא גלו רוח התנדבות והצביעו, כך שתהיה היענות גבוהה והמל"מ ימשיך ויתפתח באמצעות מיסדיו כפי שנעשה עד כה.

בברכת בריאות טובה, בשורות טובות והחזרת כל החטופים במהרה.

תא"ל (מיל) יובל חלמיש
מנכ"ל המל"מ

השקת ספרים במל"מ

ביום רביעי 22.10.2025 בשעה 18:00

השקת הספר:
**שבויים, פדויים,
עוברי גבול
ובני ערובה**
2000-1948

מאת אל"מ (בדימוס) שמעון לביא

האירוע מחייב הרשמה מראש במזכירות המל"מ
בטלפון: 03-5497019, שלוחה 1

תודותינו

לעופר גוטרמן, לגדי זהר, לאודי זומר, לאלי לויטה, לעמירם לוי, לאפרים לפיד, לשלמה מופז, לגדעון מיטשניק, לאמנון סופרין, לדודי סימן טוב, לרקפת פאר, לדן שיפטן, למאיה שליו ולכל אלה שסייעו בהכנת הגיליון.

רואי מל"מ

אגרת המידע של המרכז למורשת המודיעין המופצת באינטרנט.
נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות.

תודה, יוכי ארליך, עורכת "רואים מל"מ"
mlm@intelligence.org.il

זמל"מ

SAVE THE DATE

אירועים במל"מ בזום

המל"מ ממשיך לקיים את פעילות זמל"מ, במסגרתה אנו מקיימים שידורים מקוונים עם מ.ת.ג. בסוגיות הקשורות בסדר יומנו. מרכזת ומנחה: יוכי ארליך.

נא לעקוב אחר השינויים האפשריים בתוכנית:

יום ראשון 21.9.2025, שעה 18:00-19:30
'מבצע פינאלה': לכידתו של אייכמן והברחתו לישראל
מרצה: אבנר אברהם
בעבר איש מוסד. אוצר התערוכה הבינלאומית על המבצע.

יום ראשון 28.9.2025, שעה 18:00-19:30
אתגר המיעוטים תחת משטר ג'ולאני: אירוע הר הדורזים כמקרה בוחן
מרצה: תא"ל (מיל) עלא אבו רוקן
בתפקידו האחרון היה מזכיר צבאי של נשיא המדינה הרצוג. צמח בצנחנים ואחר כך במודיעין. כיהן כנספח צה"ל בסיין.

יום ראשון 5.10.2025, שעה 18:00-19:30
שנתיים לכשל המודיעיני של ה-7.10: מה גרם לכך וכיצד מתקנים את הליקויים
מרצה: תא"ל (מיל) יוסי קופרווטר
ראש המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין במל"מ. בעבר ראש חטיבת המחקר באמ"ן.

יום ראשון 19.10.2025, שעה 18:00-19:30
עם כלביא - הזווית האיראנית
מרצה: ד"ר תמר עילם-גינדין
מומחית לנושא איראן, חוקרת, מרצה ופובליציסטית, כתבה ארבעה ספרים בנושא איראן.

יום ראשון 26.10.2025, שעה 18:00-19:30
"טון שלטון" - על היחסים שבין מוסיקה לפוליטיקה
מרצה: המנצח מיכאל שני, מרצה באוניברסיטת רייכמן.

יום ראשון 2.11.2025, שעה 18:00-19:30
30 שנה לרצח רבין
פרטים יפורסמו בהמשך.

יום ראשון 9.11.2025, שעה 18:00-19:30
הסכנה הסינית לביטחון ישראל
מרצה: ד"ר הראל מנשרי
ראש תחום הסייבר ומרצה בכיר במכון הטכנולוגי בחולון (HIT). ממקימי מערך הסייבר בשב"כ בעבר. מרצה בפקולטה לרפואה באוניברסיטת תל אביב.

יום ראשון 16.11.2025, שעה 18:00-19:30
סונה, שיעה והיחס ליהודים ולישראל
מרצה: פרופ' מאיר ליטבק
היסטוריון של המזרח התיכון והאסלאם אוניברסיטת תל אביב.

קישור להרצאות בשעה היעודה באתר מ.ת.ג.,
בתיבה המופיעה בדף האתר מצד שמאל "שידור חי"
<https://bit.ly/3sTqOqL>

* התוכנית אינה סופית, יש לעקוב אחר עדכונים הנשלחים בעדכונים השבועיים ובאתר העמותה: www.intelligence.org.il

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס: 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

עמוד השער Front Page

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

Previous Page